1 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
g
ދިވެހިރާއްޖޭ ގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ
ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް
• ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/8
• އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: މުޙައްމަދު ޒަކީ / މ.އަޙްމަދީއާބާދު، މާލެ
• އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް (ދިވެހި ދައުލަތް)
• މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ
މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޢު
އިސްފަނޑިޔާރު ޢަބްދުاله ޖަމީލް މޫސާ
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދު
25 ޖުމާދަލްއޫލާ 1448
ނިމުނު ތާރީޚް :
05 ނޮވެންބަރު 2026
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

2 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
11 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1444
ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:
03 ޖަނަވަރީ 2023
އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ :
• ނަންބަރު: 2123/Cv-C/2020
• ނިންމި ތަން: ސިވިލް ކޯޓު
• ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ
• ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 28 ސެޕްޓެންބަރު 2020 • ނިމުނު ތާރީޚް: 26 އޮކްޓޫބަރު 2022
އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް
މުޙައްމަދު ޒަކީ / މ.އަޙްމަދީއާބާދު، މާލެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް (ދިވެހި ދައުލަތް)
ވަކީލު: މުޙައްމަދު ޙިލްމީ / ވަކީލު ޗެމްބަރސް ވަކީލު ން : ސީނިއަރ ސްޓޭޓް އެޓަރނީ ޝިއުތު މުޙައްމަދު ވަހީދު
ސީނިއަރ ސްޓޭޓް އެޓަރނީ އީމާން ހާނީ
ސްޓޭޓް އެޓަރނީ އަޙްމަދު ޝާމިޙު މޫސާ
މަދަނީ- އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ- އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައިސްފައިވުން- ހެކިން
ހާޒިރުކޮށްފައިނުވުން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

3 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޢުގެ ރައުޔު
ތަޢާރުފު
1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2123/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި މ.އަޙްމަދީއާބާދު
/ މުޙައްމަދު ޒަކީ1 (މީގެ ފަހުން 'މުޙައްމަދު ޒަކީ' ނުވަތަ 'އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް') ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލާ ފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ،
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް (ދިވެހި ދައުލަތް) (މީގެ ފަހުން 'އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް' ނުވަތަ ' މިނިސްޓްރީ
އޮފް ޓޫރިޒަމް'(އެވެ.
ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް
2. ތ.ކުރެދިފުށި 100 (ސަތޭކަ) އެނދުގެ ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޝައުޤުވެރިކަން
ފާޅުކޮށް 20 ޖުލައި 2011 ގައި މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ނެޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އަށް
ޕްރޮޕޯސަލްއެއް ހުށަހެޅިއެވެ. މި ޕްރޮޕޯސަލްގައި، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން، ތ.ކުރެދިފުށި ޓޫރިސްޓް
ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކޮށް ހިންގުމުގެ ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި އެ އަތޮޅު އޮމަދީ އާއި ކިނބިދޫގެ ފެނާއި
ނަރުދަމާ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުމުގެ ކޯޕަރޭޓް ސޯޝަލް ރެސްޕޮންސިބިލިޓީ (ސީ.އެސް.އާރު) ޕްރޮޖެކްޓް
ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. ދައުލަތުން މި ޕްރޮޕޯސަލް ޤަބޫލުކޮށް، 01 ޑިސެންބަރު 2011 ގައި އެކަން
ގެޒެޓްކޮށްފައިވެއެވެ.
3. އިސްވެ ބުނެވުނު ޕްރޮޕޯސަލްގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ތ.އޮމަދޫ އާއި ތ.ކިނބިދޫގެ ނަރުދަމާ ނިޒާމް ޤާއިމުކުރުމުގެ
މުޤާބިލުގައި ތ.ކުރެދިފުށި ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ކުއްޔަށް
ދިނުމުގެ ގޮތުން މި މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންގެ މެދުގައި 23 ޖަނަވަރީ 2012 ގައި މުޙައްމަދު ޒަކީއާ
1 އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A033209
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

4 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
2
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އާ ދެމެދު އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށްފައިވެއެވެ.)މީގެ ފަހުން "ސީ.އެސް.އާރު
އެއްބަސްވުން" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި(
17 .4 އެޕްރީލް 2014 ގައި، ސީ.އެސް.އާރުގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ރަށްތަކުގެ ކަންތައް ހަމަޖައްސާފައިވާ
އުސޫލުން ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޯނެންޓްގެ ބަދަލުގައި ސަރުކާރަށް ފައިސާ ދައްކާގޮތަށް ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް
އެދި، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އޭރުގެ ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓަރަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވިއެވެ.
5. މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އެދުނު ގޮތަށް، ސީ.އެސް.އާރު ޕްރޮޖެކްޓް ތ.ކުރެދިފުށީގެ އެކިއުޒިޝަން ފީއަށް
ބަދަލުކުރެވިފައިވާކަން އަންގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއިން މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް 15 ޖޫން 2014 ގައި
3
ސިޓީ ފޮނުވިއެވެ.
02 .6 ޖުލައި 2014 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ފަރާތުން ތ.ކުރެދިފުށި އާއި ގުޅިގެން އުފައްދަންޖެހޭ
ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ ކުންފުނި އުފެއްދުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް
4
ޓްރެޜަރީއަށް އަންގާފައިވާކަން މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް އަންގާފައިވެއެވެ.
11 .7 އޯގަސްޓް 2015 ގައި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ ފަރާތުން ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ
އެއްބަސްވުމުގެ ޑްރާފްޓާއި ކުންފުނީގެ ހިންގާ ގަވާއިދުގެ ޑްރާފްޓް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ފޮނުވާފައިވެއެވެ.
15 .8 އޯގަސްޓް 2016 ގައި، ސަރުކާރުން ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުއްޔަށްދެވޭ ރަށްތަކުގެ
އެކުއިޒިޝަން ފީ، ގަވާއިދު ނަންބަރު (2016/R-69 ފަތުރުވެރިކަމާއި ބެހޭ ކަންކަމަށް ރަށްރަށާއި ބިންބިމާއި،
ފަޅު ކުއްޔަށް ދޫކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮޕޯސަލް ހުށަހެޅުމާ ބެހޭ ޤަވާއިދު(ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނެރެފައިވާ
އެ މިނިސްޓްރީގެ ނަންބަރު IUL(88-LS/88/2016/261)އިޢުލާނުން އެ ރަށެއް ނިސްބަތްވާ ސަރަހައްދަށް
2 ނަންބަރު 013WS/2012/CSRއެއްބަސްވުން
3 މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ނަންބަރު /2014/124INDIV-LS88-ސިޓީ
4 މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ނަންބަރު /2014/173INDIV-LS88-ސިޓީ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

5 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ނިސްބަތްކޮށް، އެކުއިޒިޝަން ފީ ކަނޑައަޅާފައިވާތީ، އެކުއިޒިޝަން ފީއަށް އައިސްފައިވާ މި ބަ ދަލު ދެފަރާތުގެ
ދެމެދުގައި ހެދޭ ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެއްބަސްވުމުގައި ހިމަނާ އެ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރެވޭނެ ގޮތް ވީ
އެންމެ އަވަސް ފުރުސަތެއްގައި ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް އެދި 20 ޑިސެންބަރު 2016 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް
ޓޫރިޒަމްއަށް ފޮނުވި ސިޓީގައި އެދިފައިވާކަމަށް މު ޙައްމަދު ޒަކީ ބުނެފައިވެއެވެ. އެ ސިޓީއަށް ޖަވާބު
ލިބިފައިނުވާތީ، 1 ނޮވެންބަރު 2017 ގައިވެސް ސިޓީ ފޮނުވިކަމާއި އެއަށްފަހު 23 މާރިޗް 2019 ގައި
ސިޓީ ފޮނުވި ކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ ބުނެފައިވެއެވެ.
9. މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން 23 މާރިޗް 2019 ގައި ފޮނުވި ސިޓީގެ ޖަވާބު ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއިން
ފޮނުވި އެ މިނިސްޓްރީގެ ނަންބަރު 88-LS/INDIV/2019/126 ސިޓީގައި ތ.ކުރެދިފުށި ޓޫރިސްޓް
ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުއްޔަށްދެވޭނީ މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދިވެހި ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ގޮތަށް
އުފައްދާ ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެގްރީމެންޓުގައި ސޮއިކުރެވޭނީ އެ ރަށާ ގުޅިގެން ދަ އްކަންޖެހޭ އެކުއިޒިޝަން
ފީގެ 20 އިންސައްތަ ދެއްކުމުގައި ކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަންގެ ނަންބަރު
88-LS/INDIV/2014/124 ސިޓީ ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން
އެކުއިޒިޝަން ފީ ދައްކާފައި ނެތުމުގެ ސަބަބުން އެ މުޢާމަލާތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ސަރުކާރުގެ މައްޗަށް
ލާޒިމްކުރާ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ނުފެންނަކަމަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މިނިސްޓްރީ އޮފް
ޓޫރިޒަމްއަށް ލަފާދީފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
.10ދައުލަތުގެ % 5 (ފަހެއް އިންސައްތަ) ހިއްސާވާގޮތަށް ތ.ކުރެދިފުށި ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް
މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ދިނުމަށް 23 ޖަނަވަރީ 2012 ގައި މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދިވެހި ދައުލަތާ ދެމެދު ވެފައިވާ
އެއްބަސްވުމާ)އެގްރީމެންޓް ނަންބަރު 013WS/2012/CSR)ދައުލަތުން ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ބުނެ
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއަށް ރައްދުވާ ގޮތަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ
ހުށަހެޅިއެވެ. އެ މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2123/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާގައެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

6 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
.11މިއީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2123/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ހައިކޯޓުގައި ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.
ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލަ އާއި އެ ކޯޓު ގެ ނިންމުން
.12މުޙައްމަދު ޒަކީއާއި ދިވެހި ދައުލަތާ ދެމެދު 23 ޖަނަވަރީ 2012 ވަނަ ދުވަހު ތ.ކުރެދިފަރު، ދައުލަތުގެ
5% (ފަހެއް އިންސައްތަ) ހިއްސާވާގޮތަށް ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ދޭން ވެފައިވާ ނަންބަރު
CSR/2012/WS013 އެއްބަސްވުމާ ދައުލަތުން ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ސީދާގޮތުން
ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލާއި އަދި އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވުމުން މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ލިބިދާނެ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެދި ސިވިލް ކޯޓަށް ދަޢުވާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.
.13ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2123/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ޒަކީ ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގައި
އެދިފައިވާ ކަންކަން އެ ގޮތަށް ކަނޑައަޅާނެ ތަނެއް ނެތްކަމަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ.
ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމުގައި އެ ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކަކީ ؛
13.1 މުޙައްމަދު ޒަކީއާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން
ކުރިއަށް ނުގެންދެވުމުގެ ސަބަބުން އެކަމުގެ ޙައްލު ހޯދުމަށް 17 އެޕްރީލް 2014 ގައި އޭރުގެ
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް އާރޓްސް އެންޑް ކަލްޗަރއަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ ސިޓީ ފޮނުވުމުން،
ސީ.އެސް.އާރު ޕްރޮކެޖްޓުގެ ބަދަލުގައި އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓް ދައްކާގޮތަށް ހަމަޖައްސާ ސީ.އެސް.އާރު
އެގްރީމެންޓް ބާޠިލުކޮށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށްޓަކައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން ހުށަހަޅާ ޝަރުޠުތައް
ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި ، އެ ޝަރުޠުތައް ޤަބޫލުކޮށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާކަމަށް މިނިސްޓްރީ
އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ސިޓީގެ ޖަވާބުގައި މުޙައްމަދު ޒަކީ 25 ޖޫން 2014 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއަށް
ސިޓީ ފޮނުވާފައިވާކަން ؛
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

7 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
13.2 މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް ގެ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠުތަކުގެ ތެރޭގައި ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ
އެގްރީމެންޓެއްގައި ސޮއިކުރުން ހިމަނާފައިވީނަމަވެސް، އެފަދަ އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކޮށްފައިނުވާކަން.
13.3 ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެގްރީމެންޓްގައި ސޮއިކުރެވޭނީ އެކުއިޒިޝަން ފީގެ 20% (ވިހި އިންސައްތަ)
ދެއްކުމުންކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެ ސިޓީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކުއިޒިޝަން ފީ ދައްކާފައިނުވާތީ މުއާމަލާތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް
ސަރުކާރުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުނުވާކަމަށް ބަޔާންކޮށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން، މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް
ސިޓީ ފޮނުވާފައިވާކަ މާއި، އެ ސިޓީއަށްފަހު، މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދައުލަތާ ދެމެދު މުޢާމަލާތެއް
ކުރެވިފައިވާކަން އެނގެން ނެތްކަން ؛
13.4 މުޙައްމަދު ޒަކީއާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަށް
ބެލުމުން އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމާއެކު ފެށިގެންދަނީ މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ޒިންމާތައްކަމާއި، ދައުލަތުގެ
ފަރާތުން އިލްތިޒާމެއް އަދާކުރަންޖެހެނީ ސީ.އެސް.އާރު ޕްރޮޖެކްޓުގެ މަސައްކަތް ، އެއްބަސްވުމުގެ 6
ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މިންވަރަށް ދިއުންކަމާއި، އެ ހިސާބަށް އެ މަސައްކަތް ގޮސްފައިވާކަމަށް
މުޙައްމަދު ޒަކީ ބުނެފައިނުވާކަމާއި، އަދި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އަދާކޮށްފައިނުވަނީ ކޮން ޒިންމާއެއްކަން
މުޙައްމަދު ޒަކީ ބުނެފައިނުވާއިރު، އެއްބަސްވު މަށް ބެލުމުން ފެންނަން އޮތީ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން
މުޙައްމަދު ޒަކީ އަދާކުރަންޖެހޭ އިލްތިޒާމެއް އުފެދުނުކަމާއި، އެ އިލްތިޒާމު މުޙައްމަދު ޒަކީ
ފުރިހަމަކުރިކަން އެނގެން ނެތްކަމާއި، މީގެ އިތުރުން އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ދައުލަތުގެ
އެއްވެސް މުއައްސަސާއެއްގެ ފަރާތުން ރަސްމީ ސިފައެއްގައި އަންގާފައިނުވާކަން މައްސަލަ ހުށަހެޅި
ފޯމުން އެނގޭތީ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކޮށްފައިނުވަނީ މުޙައްމަދު ޒަކީކަން ޝަރީޢަތަށް
ފާހަގަވުން ؛
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

8 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
2012 13.5 ވަނަ އަހަރު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ހަމަ އެ އަހަރު ދައުލަތުން ޚިލާފުވިކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ
ޤަބޫލުކޮށްގެން އެކަމަށް ޙައްލު ހޯދުމަށް އެއިރު ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމުގެ ބަދަލުގައި ތަފާތު އެކި
ގޮތްގޮތުން ޙައްލު ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށްފަހު، 8 (އަށެއް) އަހަރު ފަހުން ޝަރީޢަތަށް
ހުށަހެޅުމަށްފަހު މި ދަޢުވާއަކީ ރަނގަޅުނޫން ދަޢުވާއެއްކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ އިޢުތިރާފުވާކަމަށް
ފެނުމާއި، މިކަންކަން މިގޮތުގައި ހުރުމުން މުޙައްމަދު ޒަކީ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމާއި މުޙައްމަދު ޒަކީ
ޢަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ދެކޮޅު ނުޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ހުރިކަން.
އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުނު ނުކުތާތައް
.14އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާ ތައް ހުށަހަޅާ އެ ނުކުތާތަކާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވަކާލާތުކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ :
14.1 ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ވެފައިވާ މުޅި އެއްބަސްވުމަކީ، ތ.ކުރެދިފުށި ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި
ތަރައްޤީކުރުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ދިނުމަށް ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކަށްވާއިރު، މުޅި މުޢާމަލާތާއި
ގުޅިގެން ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ރިޢާޔަތް ކުރުމެއްނެތި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ
ޤާނޫނު 20 ،9 ،6 ،5 ،4 އަދި 21 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް ބުނެ
ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި؛
14.2 ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނެވޭނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއިން
ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނިބުނުމާ ޚިލާފަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާ
ކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ މުޅި މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށާއި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ
މަޖުބޫރީ ޙާލަތަށް އެއްވެސް ވަރަކަށް ރިޢާޔަތް ކުރުމެއްނެތި ކަމުން މި ނިންމުމަކީ ކޮންޓްރެޓާބެހޭ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

9 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާއި އެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާއާއި އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާއާ
ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި؛
14.3 ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މަސައްކަތް ފެށިކަމާއި އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް މަސައްކަތް
ކުރިއަށް ގެންދެވިފައި ނުވަނީ އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ސަބަބުންކަން ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި
ހުށާހަޅާފައިވާއިރު، އެ ހެކިންގެ ހެކިބަސް ނެގުމެއް ނެތި ނިންމާފައިވާ ނިން މުމަކީ، ފަނޑިޔާރުންގެ
ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާއެއް ކަމަށްވާ
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަލީ ޙަސަން5 ގެ 145 ވަނަ ނުކުތާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި؛
14.4 މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފޯމުގެ 7 ވަނަ ނަންބަރުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހަވާލާދޭ ސީ.އެސް.އާރު
އެއްބަސްވުމަކީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާ ދެމެދު
ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަން އެނގޭކަމުން، އެ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން ނުވަ ތަ ނޫންކަން
ކަނޑައެޅޭނީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއަށް ރައްދުވާ ދަޢުވާއެއްގައި ކަމަށް
ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 21/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 99 ވަނަ މާއްދާގެ
(ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި އެ ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާއާއި ސުޕްރީމް ކޯ ޓުގެ މޯލްޑިވްސް
6
އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. ޝަމްޢީލް ރަޝީދު ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލާ
ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.
5 ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /30A-SC2021/ޤަޟިއްޔާ
6ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /44A-SC2013/ޤަޟިއްޔާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

10 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
އިސްތިއުނާ ފީ ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ފާހަގަކުރި ކަންކަން
ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ
15. މި މައްސަލައިގައި ދެ ޚަސްމުންގެ ދެމެދުގައި އުފެދިފައިވާ ގުޅު މަކީ، ތ.ކުރެދިފުށި މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް
ލިބިދިނުމުގެ ގޮތުން ދެފަރާތުގެ މެދުގައި އުފެދުނު ތަޢާޤުދީ ގުޅުމެއްކަމާއި، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާއި
އެއަށްފަހު، ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޯނަންޓް ތ.ކުރެދިފުށީގެ އެކުއިޒިޝަން ފީއަށް ބަދަލުކުރި ކުރުން އެއީ ވަކި
ކޮންޓްރެކްޓްތަ ކެއްގެ ގޮތުގައި މި މުޢާމަލާތާ ގުޅިގެން ނުބެލެވޭނެ ކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ ފާހަގަކުރެއެވެ. އަދި
މީގެ ސަބަބަކީ، އެއްބަސްވުމުގެ މުޤާބިލު ކަމުގައިވާ ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޯނެންޓް ފުރިހަމަކުރާނެ ގޮތް ފުރަތަމަ
އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރުމަށްފަހު، އޭގެ ފަހުން ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޯނެންޓް ރ.ކުރެދިފުށީގެ އެކުއިޒިޝަން
ފީއަށް ބަދަލުގެނައުމަށް އެއްބަސް ވެވުމުން ކަމުގައެވެ.
.16ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ކޮންޓްރެކްޓް ކުރެވޭނީ އެކަކު އަނެކަކަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް
އެ ހުށަހެޅުން ރައްދުވި ފަރާތުން ޤަބޫލުކުރުމުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މި މައްސަލައިގައި، ދެފަރާތުގެ
ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ، ކޮންޓްރެކްޓްގެ ރުކުންތައް ކަމުގައިވާ، ހުށަހެޅުން، ޤަބޫލުކުރުން އަދި
މުޤާބިލަކީ ކޮބައިކަން ސާފުވެފައި އޮތުމުން، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އުފެދިފައިވާ އަސްލު ކޮންޓްރެކްޓަކީ
ކޮބައިކަން އެނގޭނެ ކަމަށް ބުނެ ތިރީގައިވާ ކަންކަން މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
16.1 ހުށަހެޅުން -(offer(މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު ޒަކީ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަކީ، 20 ޖުލައި 2011
ވަނަ ދުވަހު، ތ.ކުރެދިފުށި 100 (ސަތޭކަ) އެނދުގެ ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއް ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ
ޝައުޤުވެރިކަން ފާޅުކޮށް، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގއަށް ބޮޑު ޚަރަދެއް ކޮށްގެން
ހުށަހަޅާފައިވާ ޕްރޮޕޯސަލްކަ މާއި، މިއީ ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ހުށަހެޅުމެއްކަމުގައިވުން.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

11 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
16.2 ޤަބޫލުކުރުން -(acceptance(ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނު ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުން ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް، ގަބޫލު ކުރާކަން އެންގުމުން، އެ އެއްބަސްވުން ފުރިހަމަވާކަމާއި، މިގޮތުން
ހުށަހެޅުން، ދައުލަތުން ރަސްމީކޮށް ގަބޫލުކޮށް، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢު ކޮށްފައި ވާކަމާއި،
ދައުލަތުން ގަބޫލުކުރީ ހަމައެކަނި، ތ.އޮމަދޫ އާއި ތ.ކިނބިދޫގެ ނަރުދަމާ ނިޒާމް ޤާއިމުކުރުމަށް
މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމެއް ނޫންކަމާއި، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ހުށަހެޅުމާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެ މަތިން ތ.ކުރެދިފުށި ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް
ލިބިދިނުމުގެ މުޤާބިލަކީ ތ.އޮމަދޫ އާއި ތ.ކިނބިދޫގެ ނަރުދަމާ ނިޒާމް ޤާއިމްކުރުން ކަމުގައިކަން.
16.3 މުޤާބިލު -(consideration(މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ފުރިހަމަ ކުރުމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ
ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޯނެންޓަކީ، ތ.ކުރެދިފުށި މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ލިބިދިނުމުގެ މުޤާބިލުކަމާއި،
ދައުލަތު ންވެސް މިކަން ގަބޫކުކުރާކަން 15 ޖޫން 2014 ވަނަ ދުވަހު މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއިން
މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ފޮނުވި ސިޓީއިން އެނގޭކަން.
.17އެހެންކަމުން، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ތ.ކުރެދިފުށި ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް
ލިބިދިނުމަށް ދައުލަތާއި ދެމެދު 23 ޖަނަވަރީ 2012 ގައި ކޮންޓްރެކްޓެއްވެފައިވާކަމާއި، މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް
ތ.ކުރެދިފުށި ލިބިދިނުމުގެ މުޤާބިލަކީ ސީ.އެސް.އާރު ޕްރޮޖެކްޓް ނިންމުންކަމާއި، ސީ.އެސް.އާރު ޕްރޮޖެކްޓްގެ
ބަދަލުގައި އެ ރަށުގެ އެކުއިޒިޝަން ފީ ދެއްކުމަ ށް ދެފަރާތުން ވާހަކަ ދެކެވިފައިވާކަން އެނގެން އޮތް ނަމަވެސް
ސިވިލް ކޯޓުން މިކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.18ދެން މި މައްސަލައިގައި ބަލަންޖެހެނީ، އެއްބަސްވުމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ރުހުމުން ކުރީގައިވެފައިވާ
އެއްބަސްވުމާ އަދި މުޅި މުޢާމަލާތްވެސް ނިމުމަކަށް އައީތޯކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ ފާހަގަކުރެއެވެ. އެގޮތުން، މި
މުޢާމަލާތަށް ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާ ތަޠުބީޤުކުރާއިރު، ސީ.އެސް.އާރު ޕްރޮޖެކްޓްގެ
ބަދަލުގައި އެކުއިޒިޝަން ފީ ދެއްކުމަށް ބަދަލުކުރުމަށް ރުހުމަކީ މި މާއްދާގައި ވާފަދައިން އެއްބަސްވުމާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

12 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ގުޅިގެން ދެފަރާތުން ޢަމަލުކުރުމަށް އެހެން ގޮތަކަށް އެއްބަސްވާން ހުށަހެޅިފައިވާ ހުށަހެޅުމެއް ކަމާއި، އަދި
ދެފަރާތުގެ ނިޔަތަކީ ކުރިން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދެ މާއްދާއަކަށް ބަދަލު ގެނައުންކަމާއި، އެއީ،
ސީ.އެސް.އާރު ގެ ބަދަލުގައި އެކުއިޒިޝަން ފީ އަށް ބަދަލުކުރުމާއި ސަރުކާރުގެ ހިއްސާ % 5 އިން % 10
އަށް ބަދަލުގެނައުމަށް އެއްބަސްވާން ވާހަކަދެއްކެވިފައިވާތީ ހާމަވާ ކަމެއް ކަމަށްވެސް މުޙައްމަދު ޒަކީ
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ
.19ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ޓަރމިނޭޝަން ކްލޯޒްއަށް ބަލާއިރު، އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެންނަން
ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތަކީ، ހަމައެކަނި، މުޙައްމަދު ޒަކީ ނިންމަންޖެހޭ ސީ.އެސް.އާރު ޕްރޮޖެކްޓް
ނުނިންމާނަމަ ކަމާއި، ނަމަވެސް، އެ އެއްބަސްވުމަށް ބަދަލު ގެންނަން ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ އެއްވެސް
ހާލެއްގައި މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ސީ.އެސް.އާރު ޕްރޮޖެކްޓް ނުނިންމައިގެން ނޫންކަމާއި، ނަމަވެސް،
ދައުލަތުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުނުކުރުމުގެ ސަބަބުން އެއްބަސްވުން ކުރިއަށް ނުގެންދެވުމުގެ
ސަބަބުން ދައުލަތުން އެއްބަސްވުމަށް ބަދަލުގެނައުމަށް ހުށަހަޅައިގެން ކަމުން މި ހާލަތުގައި އެއްބަސްވުން
ނިމުމަކަށް ގެނެސްފައިވާކަމަށް ނުބެލެވޭނެކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ދެކެއެވެ. އަދި މި ހާލަތަކީ
ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގައި (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެގެން
އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެންނަ ހާލަތު ނޫންކަމަށްވެސް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މީގެ
އިތުރުން، ބަހުސްގެ ބޭނުމަށް އެއްބަސްވުން ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ އެއްގޮތަށް
ނިމުމަކަށް ގެނައީކަމަށް ބަލާ ނަމަވެސް، ދައުލަތުން ޢަމަލުކުރީ އެ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފަށް ކަމަށް މުޙައްމަދު
ޒަކީ ފާހަގަކުރެއެވެ. ސަބަބަކީ، ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޮނަންޓް އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓަށް ބަދަލު ގެނައުމުގައި،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

13 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
މުޙައްމަދު ޒަކީއާ މަޝްވަރާ ކުރުމެއްނެތި، އެ ހުށަހެޅުން ގަބޫލުކުރުމަށް އޭނާއަށް މަޖު ބޫރު ކުރުވައިގެން
ކަމަށްވާތީ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.20ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ވެފައިވަނީ، މުޙައްމަދު ޒަކީއާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއާ އެކު ކަމަށްވާއިރު،
އެ އެއްބަސްވުމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ހުށަހެޅީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން ކަމަށާއި، މިއީ ދައުލަތުގެ ވަކި
ދެ އިދާރާއެއް ކަމަށްވާއިރު، މިއީ ވެސް ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާކަމެއް ކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
ތިންވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ
.21ސިވިލް ކޯޓުން މި މައްސަލަ ނިންމުމުގައި، އެ ކޯޓުގައި ކޮށްފައިވާ އަސްލު ދަޢުވާއަކީ ކޮބައިކަމުގެ މައްޗަށް
އެއްވެސް ވަރަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާކަމާއި، އެ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަކީ، ތ.ކުރެދިފުށި ޓޫރިސްޓް
ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ވެފައިވާ އެއްބަސް ވުމާ ދައުލަތުން ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ކޮށްފައިވާ
ދަޢުވާއެއްކަމާއި، އެއްވެސް ހާލެއްގައި ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމަކީ ވަކި އެއްބަސްވުމެއްގެ ގޮތުގައި އަދި
ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޯނަންޓް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ތ.ކުރެދިފުށީގެ އެކުއިޒިޝަން ފީ ދެއްކުމަށް ރުހުނު
ރުހުމަކީ ވަކި އެއްބަސްވުމެއްގެ ގޮތުގައި ބެލުމަށް ވާހަކަދެކެވި އެއްބަސްވެފައި ނުވާނެ ކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.22ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނެވޭނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއަށް ކަމަށް
މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ދައުލަތުން ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް
އައިފައިވާކަމާއި ، އެހެންކަމުން، ދެފަރާތުގެ މެދުގައި އެއްބަސްވުމެއް ނެތްކަމަށް ބަޔާންކުރުމުން ސީ.އެސް.އާރު
އެއްބަސްވުމަކީ ވަކި އެއްބަސްވުމެއްނަމަ އެ އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެންނަންޖެހޭނީ އެއްބަސްވުމުގައި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

14 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެންނަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް އެ އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންކަން ހާމަކުރުމުގެ
ގޮތުން ކަމަށެވެ.
.23ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅުމަށްފަހު،
އެއާ ވިދިގެން އެ ނިންމުމާ ފުށުއަރާގޮތަށް ނިންމާފައިވަނީ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމަކީ މިނިސްޓްރީ އޮފް
ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާއެކު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކަށްވާތީ މި ދަޢުވާކުރަންޖެހޭނީ އެ މިނިސްޓްރީގެ
މައްޗަށް ކަމަށާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ މައްޗަށް ނޫންކަމުން، މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ
ޝަފަހީ ހެކިންގެ ހެކިބަސް ނަގަންޖެހޭ ކަމަށް ނުފެންނަކަމަށް ބަޔާންކޮށް ކަމަށްވާއިރު، މިއީ ފުށުއަރާ ދެ
ނިންމުން ކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތަށް ނިންމާފައިވުމުން، މުޙައްމަދު ޒަކީ އެއްބަސްވުމާ
ޚިލާފުވީ ކަމަށް ނިންމީ ކޮން ޤާނޫނީ ހަމައަކުންކަމާމެދު ސުވާލު އުފެދޭ ކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
7
.24ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަލީ ޙަސަން ޤަޟިއްޔާގައި ފަނޑިޔާރަށް ކުރިން
ޤަބޫލުކުރެވިފައި އޮތްގޮތް އަޑުނޭހި އޮތް ހެކިބަހެއް އަޑުއެހުމުން ބަދަލުވާގޮތް ވުމަކީ އެކަށީގެންވާކަމެއްކަން
އެނގެން އޮންނަކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމާއި، މި މައްސަލައިގައިވެސް ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަފަހީ ހެކިންގެ
ހެކިބަސް ނެގި ނަމަ މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތު ން ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައި ނުވާކަމާއި
އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާ ފަރާތަކީ އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތްކަން ސާބިތުވުމުގެ އިހްތިމާލު ވަރަށް
ފާޅުކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި އެބައޮތްކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
7ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /30A-SC2021/ޤަޟިއްޔާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

15 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ހަތަރު ވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ
25. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 99 ވަނަ މާއްދާ މި މައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރާއިރު، މި މައްސަލައިގެ
ނިންމުމުގައި ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ދައުވާ ނުއުފުލޭނެ ކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ މައްސަލައިގެ
ޝަރުޢީ މަރުހަލާ ކުރިއަށް ގެންގޮސް ޚަސްމުންގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅަންޖެހޭ އެންމެހައި ހުށަހެޅުންތަކާއި ހެކިން
ހުށަހަޅާ ނިމި މައްސަލައިގެ ޙުކުމުގެ ގޮތުގައިކަމާއި، މިއީ، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން
ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތެއް ކަމަށް ވާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ
99 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.26ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. ޝަމްއީލް ރަޝީދު8 ޤަޟިއްޔާގެ 8 ވަނަ
ނުކުތާގެ (ހ) ގައި ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ޚުސޫމާތަކާ ގުޅިގެން ފުރަތަމަ މަރުހަލާގެ ކޯޓުން ފައިސަލާ ކުރަންވާނީ
ޚަސްމުންގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ވަގާއިއުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފައިސަލާކުރުމަށް އެދިފައިވާ ކަންތަކަށް
ކަމުގައި ކަމަށް ބަޔާންކޮ ށްފައިވާކަމާއި، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި، އެހެން
ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު ޝަރީއަތަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް
ނިންމުމުގައި، ހަސްމަކު އެދިފައިވާ ފަރުވާއާ ތަފާތު ނުވަތަ ހަސްމަކު އެދުނު ފަރުވާގެ އިތުރުން، އެހެން
ފަރުވާއެއް ދިނުމަށް ކަނޑައަޅައިގެން ނުވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.27އިސްވެ ބުނެވުނު އުސޫލުތައް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ތަޠުބީޤުކުރާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ
މުޙައްމަދު ޒަކީ ދަޢުވާ ހުށަހެޅިގޮތަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް
8 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /44A-SC2013/ޤަޟިއްޔާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

16 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ވީނަމަވެސް، މި ދަޢުވާއަކީ އެ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ނުކުރެވޭނެ ދަޢުވާއެއް ކަމާމެދު މި މައްސަލައިގެ އެއްވެސް
ހިސާބެއްގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ސުވާލު އުފައްދާފައިނުވާކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ ފާހަގަކުރެއެވެ.
އެހެންކަމުން، މިއީ ބުނެވުނު އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް މި ނުކުތާގައި މުޙައްމަދު ޒަކީ
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް
28. މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2123/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް
9
ބާޠިލުކޮށް މި މައްސަލަ އަލުން ބެލުމަށް ސިވިލް ކޯޓަށް ތަހުވީލުކޮށްދިނުމަށެވެ.
އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން
ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ
.29އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިބްރާހީމް ޖިހާދު ވ. ހައު ސިންގ
10
ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް ޤަޟިއްޔާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ހައިކޯޓުން ބަލައިގަނެ އެއާމެދު ގޮތެއް
ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ނޫންކަމަށް ދައުލަތުން ދެކެއެވެ.
.30މި މައްސަލައިގައި، މުޙައްމަދު ޒަކީ ހަވާލާދޭ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، އެ އެއްބަސްވުމުގައި
ސޮއިކުރުމާއެކު ފެށެނީ މުޙައްމަދު ޒަކީ އަދާކުރަންޖެހޭ އިލްތިޒާމްތަކެއް ކަމާއި، ދައުލަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ
އިލްތިޒާމެއް ފެށެނީ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ޒަކީ ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ސީ.އެސް.އާރު
9 އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ފޯމުގައި، ދަށުކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށް އެދިފަ އިވީނަމަވެސް، 23
ޖޫން 2026 ގައި މި ކޯޓުގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތަށް ބަދަލުގެނެސް، ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް
ދަށުކޯޓަށް މައްސަލަ ތަހުވީލުކުރުމަށް އެދިފައިވެއެވެ.
10 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /91L-SC2019/"މައްސަލަ ބަލައިގަތުމާމެދު ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު"
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

17 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
މަސައްކަތް އެ އެއްބަސްވުމުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރަށް ދިއުމުންކަމާއި، އެ ހިސާބަށް
މަސައްކަތް ގޮސްފައިވާކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ބުނެފައި ނުވާކަމާއި، އެ މިންވަރަށް
މަސައްކަތް ކުރިކަން ސާބިތުކުރުމަށް އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަމާއި، އެ މަސައްކަތް
ކުރެވިފައިނުވަނީ އެ އެއްބަސްވުމު ގެ ދަށުން ދައުލަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ ކޮން އިލްތިޒާމެއް އަދާނުކުރުމުގެ
ސަބަބުންކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ބުނެދެވިފައިނުވާކަ މަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.31މުޙައްމަދު ޒަކީގެ އެދުމުގެ މަތިން، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ސީ.އެސް.އާރުގެ ގޮތުގައި ހިންގުމަށް
ޝަރުޠުކޮށްފައިވާ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ބަދަލުގައި ހެކްޓަރަކަށް 600,000 (ހަލައްކަ އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ގެ ރޭޓުން
ފައިސާ ދެއްކުމަށާއި، މި ފައިސާގެ ތެރެއިން 20% (ވިހި އިންސައްތަ) ދެއްކުމުން ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ
އެގްރިމެންޓުގައި ސޮއިކުރުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެކަމާއި، މިނިސްޓްރީގެ ހުށަހެޅުންތައް
ޤަބޫލުކުރުމާއެކު ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައީ ކަމަށް އެއްބަސްވުމަށާއި އެ ޝަރުޠުތަކަށް
އެއްބަސްވާނަމަ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަން އަންގަންޖެހޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށް، 15 ޖޫން 2014
ގައި ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅި ކަމަށާއި، މި ހުށަހެޅުން ގަބޫލުކޮށް 25 ޖޫން 2014 ގައި މުޙައްމަދު ޒަކީގެ
ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އަށް ސިޓީ ފޮނުވާފައިވާކަ މަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.32ނަމަވެސް، މުޙައްމަދު ޒަކީ އެއްބަސްވެފައިވާގޮތަށް އެ ރަށުގެ އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓުގެ % 20)ވިހި
އިންސައްތަ(މީރާއަށް ދައްކާފައިނުވާކަމަ ށާއި، ތ.ކުރެދިފުށި ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް
މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުކުރާ އެއްބަސްވުމެއް މިހާރު ނެތްކަމަށް
ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.33ތ.ކުރެދިފުށި ކުއްޔަށް ދިނުމާގުޅޭގޮތުން މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދައުލަތާ ދެމެދު ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގައިވާ
ގޮތުގެ މަތިން ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ރުކުންތައް ފުރިހަމަވާނެ އެއްބަސްވުމެއް އޮތްކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން
ބުނި ނަމަވެސް، މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ތ.ކުރެދިފުށި ލިބިދިނުމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދައުލަތާ ދެމެދު ވެފައިވާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

18 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ހަމައެކަނި އެއްބަސްވުމަކީ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުންކަމާއި، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް ނޫން އެހެން ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށް)އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓް ދެއްކުމުން ޖޮއިންޓް
ވެންޗަރ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމަށް(މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް އޭރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަދި ޓޫރިޒަމް
މިނިސްޓަރަށް ސިޓީ ފޮނުވިކަމާއި، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އެދުނު ގޮތަށް ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޮނެންޓުގެ
ބަދަލުގައި އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓް ދެއްކުމަށާއި، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުންތައް ގަބޫލުކޮށް މިނިސްޓްރީއަށް
އެންގުމާއެކު ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައީކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވެ
އެކިއުޒިޝަން ކޮސްޓު ދެއްކުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ޤަބޫލުކޮށްފައިވާތީ،
ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން މިހާރު ވުޖޫދުގައި ނެތްކަމާއި، އެ އެއްބަސްވިގޮތަށް ތ.ކުރެދިފުށީގެ އެކުއިޒިޝަން
ކޮސްޓް މީރާއަށް ދައްކާފައިނުވާތީ އެރަށާ މިހާރު މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދައުލަތާ ދެމެދު އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް
ނެތްކަން ދައުލަތުން ފާހަގަކުރެއެވެ.
.34ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި، ޤާނޫނު އެހެންގޮތަކަށް ކަނޑަނާޅާނަމަ، ކޮންޓްރެކްޓަކީ ވަކި
މިވެނި ގޮތަކަށް އޮތުން ލާޒިމް އެއްޗެއް ނޫންކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން، އެ މާއްދާގައި މި
ޤާނޫ ނުގެ ދަށުން ކުއްޔަށްދޫކުރާ ރަށެއްގައި ނުވަތަ ބިމެއްގައި ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއް ހަދަންވާނީ، ސަރުކާރާއި،
ރަށް ނުވަތަ ބިން ކުއްޔަށް ހިފާ ފަރާތާ ދެމެދުގައި ކުރާ އެގްރީމެންޓެއްގެ ދަށުން ކަމާއި މި އެގްރީމެންޓްގައި
ހިމަނަންޖެހޭ ކަންތައްތައް އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.35ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެގެން ނިމުމަކަށް ގެނެސްފައިވާކަމާއި، ތ.ކުރެދިފުށި
ކުއްޔަށް ދިނުމަށްޓަކައި ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ ކުންފުންޏެއް ހެދުމަށްޓަކައި ސޮއިކުރަންޖެހޭ ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ
އެއްބަސްވުން ސޮއިކުރެވޭނީ އެރަށުގެ އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓްގެ % 20 (ވިހި އިންސައްތަ) މީރާއަށް
ދެއްކުމުންކަން މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް މިނިސްޓްރީން ފޮނުވާފައިވާ އޮފަރ ލެޓަރގައި ކަނޑައެޅިގެން
ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މި ޙަލާތުގައި ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާފަދައިން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

19 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށް ބެލެވޭނީ ހަމައެކަނި ދައުލަތުން ފޮނުވި އޮފަރ ލެޓަރ ޤަބޫލުކޮށް، އޭގައިވާ ޝަރުޠުތަކަށް
ޢަމަލުކުރުމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވި އެއްބަސްވުންކަމާއި، އެއީ މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް
ތ.ކުރެދިފުށި ކުއްޔަށް ދޫކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭ ގެ ޓޫރިޒަމާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވެވުނު
އެއްބަސްވުމެއް ނޫންކަމާއި، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އޮފަރ ލެޓަރގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠުތަކަށް
އެއްބަސްވެ އެއާ އެއްގޮތަށް އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓް ދައްކާފައިނުވާތީ ތ.ކުރެދިފުށި ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއްގެ
ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރުމަށްޓަކައި ސޮއިކުރަންޖެހޭ ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ ކުންފުނިވެސް
އުފައްދާފައިނުވާކަމާއި، އެ ކުންފުނި އުފެއްދުމަށްޓަކައި ސޮއިކުރަންޖެހޭ ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެއްބަސްވުމުގައި
ސޮއިވެސް ކޮށްފައިނުވާކަމާއި، އެ ރަށް ކުއްޔަށް ދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދައުލަތާ ދެމެދު
އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކުރެވިފައިނުވާކަން އެނގޭކަ މަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.36ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 އަދި 21 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ، އެ ދެ މާއްދާ ވަކިވަކިން އެކުލަވާލުމުގައި
ޤާނޫނު ހަދާ މަޖިލީހުގެ ނިޔަތަކީ 20 ވަނަ މާއްދާގެ ކޮންޓްރެކްޓް ނިމުމަކަށް ނުގެނެސް ކޮންޓްރެކްޓަށް ބަދަލު
ގެނައުންކަމަށާއި، 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދެފަރާތުން އެއްބަސްވުން ނިމު މަކަށް ގެނައުންކަމަށާއި،
މި މައްސަލައިގައި 15 ޖޫން 2014 ގައި ދައުލަތުން މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމުގައި
ދައުލަތުގެވެސް އަދި މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ނިޔަތަކީވެސް ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުން
ނޫންކަމާއި، އޭގެ ބަދަލުގައި ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ 2 (ދޭއް) މާއްދާއެއް އިސްލާހުކުރުންކަމަށް
އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި 1.11 އަދި 1.12 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު،
ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 އަދި 21 ވަނަ މާއްދާ އެކުލަވާލުމުގައި ޤާނޫނު ހަދާ މަޖިލީހުގެ ނިޔަތްކަމަށް
މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ހަމައެކަނި ބުނާބުނުމެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެއީ ޤާނޫނެއް އެކުލަވާލުމުގައި އޭގެ
މޭސްތިރިންގެ ނިޔަތްކަމަށް ނުބުނެވޭނެކަމާއި، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމުގައި ދައުލަތުގެ ނިޔަތަކީ
ކޮބައިކަންވެސް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ނުބުނެވޭނެކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

20 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
15 .37 ޖޫން 2014 ގައި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން ނުވަތަ އޮފަރ ލެޓަރ ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި
ސީ.އެސް.އާރު އެގްރީމެންޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސީ.އެސް.އާރު އެގްރީމެންޓު ބާޠިލުވާނެކަމަށާއި، އެ ރަށުގެ
އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓުގެ ގޮތުގައި ޖުމްލަ ދައްކަންޖެހޭ ޢަދަދު ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެ އޮފަރ ލެޓަރގެ 2
ވަނަ ނަންބަރުގައި ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެގްރީމެންޓުގައި ސޮއިކުރުމުގެ 30 (ތިރީސް) ދުވަސް ކުރިން
ތ.ކުރެދިފުށީގެ ލީސް އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓުގެ % 20 (ވިހި އިންސައްތަ) އަށްވާ ފައިސާ މީރާއަށް
ދައްކަންޖެހޭނަކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.38އެހެންކަމުން، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި އެއް ހުށަހެޅުމަކީ ސީ.އެސް.އާރު އެގްރީމަންޓް ނިމުނުކަމަށް މުޙައްމަދު
ޒަކީއަށް އެއްބަސްވުން ކަމުގައިވާއިރު، މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް 25 ޖޫން 2014 ގައި މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވި
ސިޓީގައި، މިނިސްޓްރީން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން އެއްކޮށް ޤަބޫލުކޮށްފައިވާތީ، ސީ.އެސް.އާރު އެގްރީމަންޓް
ނިމުމަކަށް އައިސްފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.39އެ ހުށަހެޅުމުގެ ނިޔަތަކީ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ މާއްދާތަކަކަށް އިސްލާހެއް ގެނައުން ނޫންކަމާއި
ދައުލަތުގެ ނިޔަތަކީ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނެސް، ދައުލަތުން ފޮނުވި އޮފަރ ލެޓަރ އާ
އެއްގޮތަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އެ ރަށުގެ އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓުގެ % 20 (ވހި އިންސައްތަ) އަށްވާ
ފައިސާ މީރާއަށް ދެއްކުމުން ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށް އެ އޮފަރ ލެޓަރގައިވާ ނިސްބަތުން
މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދައުލަތް ހިއްސާވާ ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ ކުންފުންޏެއް އުފައްދާ އެ ކުންފުންޏަށް ތ.ކުރެދިފުށި
ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ޓޫރިޒަމާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވެވޭ އެއްބަސްވުމެއް އެކުންފުންޏާއެކު
ސޮއިކުރުންކަން ސާފުކޮށް އެނގޭކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައި ވެއެވެ
.40ބަހުސްގެ ބޭނުމަ ށް ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމަކީ މިހާރުވެސް ވުޖޫދުގައި އޮތް އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށް ބެލި
ނަމަވެސް، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މުޤާބިލު consideration((ބަދަލުވެފައިނުވާކަމަށް ދައުލަތުން
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި އޮފަރ ލެޓަރގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓުގެ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

21 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
އެއްވެސް މިންވަރެއް ދައްކާފައިނުވާކަން މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ބަހުން ނާއި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކުން އެނގޭތީ،
މިހާރު އެ ރަށް ކުއްޔަށް ދިނުމާގުޅޭ އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް މިހާރު ވުޖޫދުގައި ނެތްކަމަށް ދައުލަތުން
ފާހަގަކުރެއެވެ.
.41ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ބިޒްނަސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް
(ދައުލަތް) ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ 36 އަދި 37 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލު
މި މައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރާއިރު، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ މުޤާބިލުވެސް އަދި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި
އޮފަރ ލެޓްރަގައި ބަޔާންކޮ ށްފައިވާ މުޤާބިލުވެސް ފުރިހަމަވެފައިނުވާއިރު، ދައުލަތާ މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދެމެދު
ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަނދެވޭ އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް ވުޖޫދުގައި ނެތްކަން ދައުލަތުން ފާހަގަކުރެއެވެ.
ދެވަނަ ނުކުތާއާގުޅޭ
.42ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ޒަކީ ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ކުރެވިފައިނުވަނީ އެ
އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދައުލަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ ކޮން އިލްތިޒާމެއް އަދާނުކުރުމުގެ ސަބަބުންކަން
ބުނެދެވިފައިނުވާކަމާއި، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ޒަކީ އަދާކުރަންޖެހޭ އިލްތިޒާމްތައް
އަދާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓް ދައްކާގޮތަށް އެ ރަށް ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީ
ކުރުމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީ އެދިފައިވާކަން އެނގެން އޮތް އިރު، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން ގަބޫލުކުރުމުގައި
މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް އެއްވެސް މަޖުބޫރުކަމެއްނެތްކަ މަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.43ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 13 އަދި 15 ވަނަ މާއްދާ، މި މައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރާއިރު، 25 ޖޫން 2014
ގައި އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓް ދެއްކުމަށް މިނިސްޓްރީން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން މުޙައްމަދު ޒަކީ ޤަބޫލުކުރުމުން
ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އަންނާނެކަން މުޙައްމަދު ޒަކީ ޤަބޫލުކުރުމަކީ، ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ
ޤާނޫނުގެ 13 އަދި 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާފަދަ ޙާލަތެއް ވުޖޫދުނުވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކުރެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

22 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
.44ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ބަދަލުގައި އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓް ދެއްކުމަށް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން މުޙައްމަދު
ޒަކީގެ ފަރާތުން ގަބޫލުކުރުމަކީ ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ސީ.އެސް.އާރު
އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައިސްފައިވާކަމަށް ބެލެވޭ ހާލަތުގައިވެސް ދައުލަތުން އަމަލުކޮށްފައިވަނީ އެ މާއްދާގެ
(ށ) އާ ޚިލާފަށްކަމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވީނަމަވެސް، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން
ޤަބޫލުކޮށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން އެކަން ލިޔުމުން މިނިސްޓްރީއަށް އެންގުމާއެކު ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ
21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައިސްފައިވާކަމަށް ދެފަރާތުން
އެއްބަސްވީކަމާއި، މި ކަމުގައި އެ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފަށް ދައުލަތުން
ޢަމަލުކޮށްފައިނުވާކަމާއި، އެ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ދައުލަތުން ކޮށްފައިވާކަމެއް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް
ބުނެދެވިފައިނުވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
45. ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ތަޢާރަފުގެ ii ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އެއްބަސްވުމުގެ
ދަށުން ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ތ.ކުރެދިފުށި ކުއްޔަށް ދޫކުރެވޭނީ އެ އެއްބަސްވުމުގައި
ކަނޑައެޅިފައިވާ ޝަރުތުތައް، އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މުޙައްމަދު ޒަކީގެ
ފަރާތުން ފުރިހަމަކުރުމުން ކަމާއި، މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެންމެ ފުރަތަމަ އުފަންވެގެންދަނީ މުޙައްމަދު
ޒަކީގެ އިލްތިޒާމްތައްކަން އެނގޭކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.46ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ 6 ،5 ،4، އަދި 7 ވަނަ މާއްދާގައި ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޮނަންޓް ފުރިހަމަކުރުމާ
ގުޅޭގޮތުން މުޙައްމަދު ޒަކީ ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، އެ
މާއްދާތަކުގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން ނަގަންޖެހޭކަމަށް އެ މާއްދާތަކުގައި ބުނާ ހުއްދަތައް ނެގުމަށް އެ
މާއްދާތަކުގައި ބުނާ ލިޔެކިޔުންތައް ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކަށް ހުށަހެޅިކަން އެނގޭނެ އެއްވެސް ހެއްކެއް
ހުށަހަޅާފައިނުވާއިރު، އަދި ދައުލަތުން ހުއްޓުވާފައި ވަނީ އެއްބަސްވުމުގެ ހަވާލާދެވުނު މާއްދާތަކުގެ ދަށުން
މުޙައްމަދު ޒަކީ ކުރަންޖެހި، ކުރަމުންދިޔައީ ކޮން މަސައްކަތެއްކަންވެސް ބުނެދީފައިނުވާއިރު، މުޙައްމަދު ޒަކީ،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

23 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ސީ.އެސް.އާރު މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރެވިފައި ނުވަނީ ސީ.އެސް.އާރު
ކޮމްޕޮނަންޓުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދަނިކޮށް، ދައުލަތުން މަސައްކަތް ހުއްޓުވައި، މަސައްކަތަށް ހުރަސްއެޅުމުން
ނޫންކަން އެނގޭކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
47. ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ އިލްތިޒާމްތައް އުފަންވަނީ، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން
ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ނިމުމުންކަން އެ އެއްބަސްވުމުގެ 9 ،8، އަދި 10 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގޭކަމާއި،
ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުނުކަމަށް ޤަބޫލުކޮށް މިނިސް ޓްރީގެ އޮފަރ ލެޓަރގައިވާ ޝަރުޠުތަކަށް
މުޙައްމަދު ޒަކީ އެއްބަސްވެފައިވާކަން މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުނު ލިޔުންތަކުން އެނގޭކަމަށް ދައުލަތުން
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
48. އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓް ދެއްކުމާ ގުޅިގެން 15 ޖޫން 2014 ގައި މިނިސްޓްރީން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން،
ޤަބޫލުކޮށް، 25 ޖޫން 2014 ގައި އެކަން ލިޔުމުން މިނިސްޓްރީއަށް އެންގި ދުވަހުން ފެށިގެން އެ އެއްބަސްވި
ގޮތަށް އެކިއުޒިޝަން ކޮސްޓުގެ % 20 (ވިހި އިންސައްތަ) ދައުލަތަށް ދައްކާފައިނުވާތީ ތ.ކުރެދިފުށި މުޙައްމަދު
ޒަކީއަށް ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ މުޢާމަލާތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ސަރުކާރުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުނުވާކަމަށް މުޙައްމަދު
ޒަކީއަށް އެންގި ތާރީޚު ކަމުގައިވާ 4 ނޮވެންބަރު 2019 އާ ހަމައަށްވެސް މުޙައްމަދު ޒަކީ އެއްބަސްވިގޮތަށް
އެކިއުޒިޝަން ކޮސްޓް ދައްކާފައިނުވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.49އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީއަތް ނިމުނުގޮތުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 4 ވަނަ
ނަންބަރުގެ (ހ) އިން (ރ) ގެ ނިޔަލަށް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުން މި މައްސަލަ
ނިންމާފައިވަނީ މުޅި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައި ކަމާއި، އެ ނިންމުމަކީ،
ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 15 ،13 އަދި 21 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ނޫންކަމަށް
ދައުލަތުން ފާހަ ގަކުރެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

24 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
.50ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ގްލޯބަލް ވިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ދައުލަތް)މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް
އެންޑް ޓްރެޜަރީ(11 ޤަޟިއްޔާގެ 32 އިން 28 ގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނުކުތާތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް
ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، 17 ވަނަ މާއްދާއާއި، 21 ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ) އަދި 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބެލުމުން ދެފަރާތެއްގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް
ބާޠިލުކުރެވޭނެ ހާލަތްތަކަކީ ކޮބައިކަން އެނގޭކަމާއި، އެއްބަސްވުން ދެފަރާތުން ނިމުމަކަށް ގެނެސްފައިވާކަމަށް
މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިގެން އެގޮތަށް މައްސަލަ ނިންމާ ހާލަތުގައި އެއްބަސްވުން ބަލަން
ނުޖެހޭނެކަމަށާއި، އެހާލަތުގައި އެއީ ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް
އެއްބެސްވު ން ބާޠިލުކުރުން ކަމުގައި ނުވެލެވޭނެކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
ތިންވަނަ ނުކުތާއާގުޅޭ
އިޖުރާއީ ގޮތުން ފާހަގަކުރި ނުކުތާ
.51އިސްތިއުނާފީ 3 ވަނަ ނުކުތާގައި ހަވާލާދީފައިވާ ޤަޟިއްޔާއާއި، އެ ޤަޟިއްޔާގެ ރެފަރެންސްގެ ގޮތުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރާ ދިމާނުވާކަމަށާއި، އެގޮތުން، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ.
ޢަލީ ޙަސަން ޤަޟިއްޔާގެ ރަނގަޅު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރުގެ ބަދަލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ޢަބްދު اله ޔާމީން
11 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު /429A-HC2019/ޤަޟިއްޔާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

25 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް
ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.52އެގޮތުން، ހަވާލާދީފައިވަނީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަލީ ޙަސަން ޤަޟިއްޔާގެ 145 ވަނަ
ނުކުތާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލަށް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނީ 5
(ފަހެއް) ނުކުތާކަމަށްވެސް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.53އެގޮތުން، ބަހުސްގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި، ހަވާލާދޭން ބޭނުންވަނީ ޢަބްދު اله ޔާމީން
ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ޤަޟިއްޔާގެ 145 ވަނަ ނަންބަރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
އުސޫލުކަމަށް ބަލާ ހާލަތުގައިވެސް، އެ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ހެކިވެރިޔާއާ ސުވާލުކޮށް ތަޢުނުކުރުމުގެ
ފުރުސަތު މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިދިނުމާއި، އެ ހެކިބަހުން ކުރިމަތީގައި އޮތް މައްސަލައިގައި
ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތް ނުވަތަ ދޭހަވާ ދޭހަވުން ބަޔާންކުރުމުގެ ވާހަކަ ކަމުގައިވާއިރު، މި
މައްސަލައިގައި ހެކިން ހާޟިރުކޮށްފައިނުވާއިރު، ހެކިންނާ ސުވާލުކުރުމާއި ހެކިބަހުން ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ
ގޮތް ނުވަތަ ދޭހަވާ ދޭހަވުމާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤަޟިއްޔާ ތަޠުބީޤުނުކުރެވޭނެކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށް، މިއީ
އިސްތިއުނާފީ އޮޅިގަނޑު ގިރާކުރާ ނުކުތާއެއް ނޫންކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
މައުޟޫޢީ ގޮތުން
.54ހެކި ހުށަހެޅުމަކީ ޚަސްމުންނަށް އޮތް ޙައްޤެއް ނަމަވެސް، މިއީ މުޠުލަޤުކޮށް އޮތް ޙައްޤެއް ނޫންކަން މިހާތަނަށް
ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ޢަމަލުކުރަމުން އައި ގޮތުން ފާހަގަކުރެވޭކަމާއި، އެކި ސަބަބުތަކާހުރެ ހެކިން
ހާޟިރުކުރުމަކާނުލައި މައްސަލަތަކުގައި ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވާކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މެރީޑިއަމް
ސަރވިސަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ސަޢީދާ މޫސާ ޤަޟިއްޔާގެ 39 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި
ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވ. ޤާސިމް އިބްރާހީމް ޤަޟިއްޔާގައި،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

26 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ހެކި ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިދެވުމާއެކު ހެކިން ހާޟިރުނުކުރަން
ނިންމާ ސަބަބު ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމާއި، ސިވިލް
ކޯޓުގެ އަރާމް ޓްރެވަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް (ދައުލަތް) ޤަޟިއްޔާގައި، ހެކި
ހާޟިރު ނުކުރުމަށް ނިންމި ސަބަބު އެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކުރުމުން، އެއީ ޖާއިޒު ސަބަބުތަކެއްކަމަށް އެ
މައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/186 ޤަޟިއްޔާގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާކަމާއި، މި މައްސަލައިގައިވެސް، މުޙައްމަދު ޒަކީ ހުށަހެޅި ހެކިން ހާޟިރުކުރުމަކީ މައްސަލަ
ބެލި ޤާޟީއަށް ލިބިގެންވާ އިޚްތިޔާރެއްކަމަށް އިސްވެ ދެންނެވުނު ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
އުޞޫލުތަކުން އެނގެން އޮންނަކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.55މުޙައްމަދު ޒަކީ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާގައި ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާ މުޙައްމަދު
ޒަކީއާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ދައުލަތުން ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދިފައިވާއިރު،
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއިން އެ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅޭނީ އެ
މިނިސްޓްރީއަށް ރައްދުވާގޮތަށް ހުށަހެޅޭ ދަޢުވާއެއްގައި ކަމާއި، މުޙައްމަދު ޒަކީ ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަކީ މިނިސްޓްރީ
އޮފް ޓޫރިޒަމްއަށް ރައްދުވާގޮތަށް ހު ށަހެޅި ދަޢުވާއެއްކަމަށް ވުމުން، ދަށުކޯޓުގައި މުޙައްމަދު ޒަކީ
ހާޟިރުކޮށްދިނުމަށް އެދުނު ހެކިން ހާޟިރުކޮށް އެ ހެކިންގެ ހެކިބަސް ނަގަންޖެހޭ ސަބަ ބެއް ނެތްކަމަށް
ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ (ޅ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވުމުން، ހެކިން ހާޟިރުކުރުމާ
ގުޅޭގޮތުން ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުމަކީ އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ނި ން މި
ނިންމުމެއްކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

27 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ
.56ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ވާސިލްވިގޮތުގެ ތަފްސީލް އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ހަވާލާދޭ އެއްބަސްވުމުގެ މާއްދާތަކާ ހަވާލާދީ، އެ
އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެންމެ ފުރަތަމަ އުފަންވަނީ މުޙައްމަދު ޒަކީގެ އިލްތިޒާމްތައް ކަމަށާއި، ދައުލަތުގެ
އިލްތިޒާމެއް އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އުފަންވަނީ އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ޒަކީ އަދާކުރަންޖެހޭ
އިލްތިޒާމުތައް އަދާކުރުމުން ކަމާއި، މި މައްސަލައިގައި އެއްބަސް ވުމާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކޮށްފައިނުވަނީ މުޙައްމަދު
ޒަކީގެ ފަރާތުންކަން ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުކުތާގެ (ހ) އިން (ރ) ގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނުކުތާތަކުގައި
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.57ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ޚުސޫމާތަކާ ގުޅިގެން ފުރަތަމަ މަރުހަލާގެ ކޯޓުން ފައިސަލާކުރަންވާނީ ޚަސްމުންގެ ފަރާތުން
ހުށަހަޅާފައިވާ ވަޤާއިއުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކަމަށް ބަޔާންކުރާ މަފްހޫމްގެ މާނައަކީ، ދަޢުވާއެއްގައި
ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެ ދަޢުވާ
ސާބިތުވާކަމަށް ނުވަތަ ނުވާކަމަށް ކަނޑައެޅުންކަމާއި، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ކަންކަން އެގޮތަށް
ކަނޑައަޅާނެ ހަމައެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައެޅުމަކީ އެ ދަޢުވާ ސާބިތުނުވުންކަމާއި، އެއީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން
އެދުނު ފަރުވާ ނޫން ފަރުވާއެއް ނަގައިދިނު ން ނޫންކަމާއި އެހެނީ ދަޢުވާ ސާބިތުނުވުމަކީ ދަޢުވާގައި ހިމެނޭ
އަނެއް ޚަސްމު އެދުނު ފަދައިން އެ ދަޢުވާގައި ގޮތް ކަނޑައެޅުން ކަމުގައިވާތީކަމަށް ދައުލަތުން
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.58ސިވިލް ކޯޓުން ޙުކުމް ކޮށްފައިވަނީ، "އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، މުޙައްމަދު ޒަކީ
ހުށަހަޅާފައިވާ މިދަޢުވާގައި އެދިފައިވާ ކަންކަން އެ ގޮތަށް ކަނޑައަޅާނެ ހަމައެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި،
"
ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ. މިފަދައިން ކަމާއި، މިއީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ ހައިސިއްޔަތުން ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ދައުލަތުން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

28 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
އެދުނު ފަރުވާކަމާއި މިއީ ޚަސްމުން އެދިފައިނުވާ ކަމަކަށް ގޮތް ކަނޑައެޅުން ނޫންކަމަށް ދައުލަތުން
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.59ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ 4 ވަނަ ނުކުތާގެ (ބ) ގައި މައްސަލަ ބެލި ޤާޟީ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތަށް،
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމެއް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ގަބޫލުކުރުމަކުން ސީ.އެސް.އާރު
އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައިސްފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅޭނެ އެއްވެސް ޤާނޫނީ ހަމައެއް ނެތްކަމަށް މުޙައްމަދު
ޒަކީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރިނަމަވެސް، ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޮނަންޓްގެ ބަދަލުގައި ލީސް އެކުއިޒިޝަން ކޮސްޓު
ދައްކާގޮތަށް ތ.ކުރެދިފުށި ލިބޭނެ ގޮތް ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް 17 އެޕްރީމް 2014 ގައި އޭރުގެ މިނިސްޓްރީ
އޮފް ޓޫރިޒަމް އެންޑް އާޓްސް އެންޑް ކަލްޗަރގައި އެދެންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމާއި، 17 އެޕްރީލްގައި
މުޙައްމަދު ޒަކީ ފޮނުވި ސިޓީގެ ޖަވާބުގައި 25 ޖޫން 2014 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން ފޮނުވި
ހުށަހެޅުން ޤަބޫލުކޮށް ލިޔުމުން އެކަން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމަށް އަންގާފައިވާކަމާއި، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ
ފަރާތުން ޢަމަލުކޮށްފައިވަނީ އެފަރާތުން ފާހަގަކުރާ ހަމައާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބަޔާންކުރުމުގެ ގޮތުން
ފާހަގަކޮ ށްފައިވާ ނުކުތާއެއް ކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
.60މީގެ އިތުރުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ނުކުތާއަކީ، އެ މައްސަލައިގެ ޙުކުމަށް
ވާސިލްވި ނުވަތަ ޙުކުމް އެ މައްޗަށް ބުނާވެފައިވާ ޤާނޫނީ ސަބަބުތައް Ratio decidendi((ނޫންކަމާއި،
މިއީ އެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބު ފަނޑިޔާރުގެ ޙުކުމުގައި ބަޔާންކުރުމުގެ ބޭރުން ދައްކާފައިވާ އަދި އެ
ޤަޟިއްޔާގައި ކުރާ ޙުކުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބާ ގުޅުންނެތް Obiter dicta ގެ ގޮތުގައި ފަނޑިޔާރުން
ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުކުތާއެއް ކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

29 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް
.61ދައުލަތުން އެދިފައިވަނީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ސިވިލް ކޯޓުގެ
ނަންބަރު 2123/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ތަނެއް ނެތްކަމަށް
ކަނޑައަޅައިދީ، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި ނަގައިދިނުމަށް އެދުނު ފަދައިން ގެއްލުމުގެ
ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އަމުރުކުރާނެ ތަނެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.
ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން
ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަން
.62މި މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލައިގައި މިކޯޓުން ގޮތް
ކަނޑައަޅަންޖެހެނީ ؛
62.1 ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވުނު މުޢާމަލާތާ ގުޅިގެން ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށް
ރިޢާޔަތް ކުރުމެއްނެތި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްތޯ؟އާއި؛
62.2 ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ ދައުލަތުން ޚިލާފުވެފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅޭނީ މިނިސްޓްރީ
އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއަށް ރައްދުވާ ދަޢުވާއެއްގައި ކަމަށް ކަނޑައެޅި ކަނޑައެޅުމަކީ މަދަނީ
އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 99 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާ އެ ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ
12
މާއްދާއާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. ޝަމްއީލް ރަޝީދު
ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފު ނިންމުމެއްތޯ؟އަދި
62.3 ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މަސައްކަތް ފެށިކަމާއި، މަސައްކަތް ކުރިއަށް
ގެންދެވިފައިނުވަނީ، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ސަބަބުންކަން ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި
12 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /44A-SC2013/ޤަޟިއްޔާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

30 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ހުށަހަޅާފައިވާއިރު، ހެކިންގެ ހެކިބަސް ނަގާފައިނުވަނީ، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ
(ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާ އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަލީ
ޙަސަން ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފަށްތޯ؟އެވެ.
ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވުނު މުޢާމަލާތާ ގުޅިގެން ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ރިޢާޔަތް
ކުރުމެއްނެތި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްތޯ ؟
.63އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ފުރަތަމަ އަދި ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާވެސް ބިނާކޮށްފައިވަނީ
ދަށުކޯޓުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވުނު މުޢާމަލާތުގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާކަމަށް
ބުނެ އެކަމެވެ.
.64މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މުޙައްމަދު ޒަކީގެ މި ބަހުސް ބިނާކުރަނީ، މި މައްސަލައިގައި ފުރަތަމަ ވެވުނު
ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމަކީ، ދެމިއޮތް އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށް ބުނެ އެކަމުގެ މައްޗަށެވެ. މުޙައްމަދު ޒަކީ
ބުނަނީ، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުންވެސް، އަދި ސީ.އެސް.އާރު ކޮމްޕޮނަންޓް، އެކުއިޒިޝަން
ކޮސްޓަށް ބަދަލުކުރުމަށް އެއްބަސްވި އެއްބަސްވުމަކީ، ދެ އެއްބަސްވުމެއް ނޫންކަމަށެވެ.
.65އެހެންކަމުން، ފުރަތަމަ ދެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއާ ގުޅޭ ގޮތުން ގޮތް ކަނޑައެޅޭނީ މި މުޢާމަލާތް ހިނގާފައިވަނީ
ހަމަ ހަޤީޤަތުގައިވެސް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ގޮތަށްތޯ ބަލައިގެން ކަމުގައި އަހުރެންނަށް
ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
.66ތ.އޮމަދޫ އަދި ތ.ކިނބިދޫގެ ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުމުގެ މުޤާބިލުގައި ތ.ކުރެދިފުށި ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި
ތަރައްޤީކުރުމަށް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ ގޮތުން 23 ޖަނަވަރީ 2012 ގައި މުޙައްމަދު ޒަކީއާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

31 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
13
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އާ ދެމެދު އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ. މި ސީ.އެސް.އާރު
އެއްބަސްވުން ވެފައިވާކަމަށް މި މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންގެ މެދުގައި ޚިލާފެއް ނެތެވެ.
.67އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ ހަވާލާދީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން 15 ޖޫން 2014
ގައި ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅިއެވެ. މި ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅި ކަމާމެދުވެސް މި މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންގެ މެދުގައި
ޚިލާފެއްނެތެވެ.
.68އެގޮތުން، 15 ޖޫން 2014 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ފޮނުވި ސިޓީ14އަށް
ބަލާއިރު، އެ ސިޓީގައިވާ ކަންކަމަށް އެއްބަސްވާނަމަ، އެ ސިޓީ ލިބޭތާ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ
މިނިސްޓްރީއަށް އެންގުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން 25 ޖޫން 2014 ގައި
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ހުށަހެޅުން ޤަބޫލުކޮށް، އެ މިނިސްޓްރީ އަށް އެކަން ލިޔުމުން އަންގާފައިވެއެވެ.
.69ހަވާލާދެވުނު، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ހުށަހެޅުމުގެ، 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،
“The CSR Project stated in the CSR Agreement shall be converted to an
acquisition cost calculated based on the following formula and the CSR
agreement shall be terminated.”
މިފަދައިންނެވެ.
.70މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން 25 ޖޫން 2014 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ހުށަހެޅުން ޤަބޫލުކޮށް، އެ
މިނިސްޓްރީ އަށް އެކަން ލިޔުމުން އަންގާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، އެ ސިޓީގައި މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން
ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ؛
13 ނަންބަރު 013WS/2012/CSRއެއްބަސްވުން
14މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ނަންބަރު /2014/124INDIV/LS88-ސިޓީ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

32 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
“This is to inform you that the above terms mentioned in your letter, I do
accept and would like to proceed. Kindly let me have the Draft JV
agreement and other detailed and conditions.”
މިފަދައިންނެވެ.
.71މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން މި އިސްތިއުނާފުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ހަވާލާދެވޭ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމަކީ
އަދިވެސް ދެމިއޮތް އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އަހުރެންނަށް މުޙައްމަދު ޒަކީގެ މި ބުނުމާ
އެއްބަހެއް ނުވެވެއެވެ. ސަބަބަކީ، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހެޅި
ހުށަހެޅުން މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ގަބޫލުކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮތަތީއެވެ. އެފަދައިން ގަބޫލުކުރުމަށްފަހު،
ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ ދައުލަތުން ޚިލާފުވީކަމަށް ބުނެ، އޭގެ ފަހުން މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ދަޢުވާކުރެވިދާނެ
އެއްވެސް ޤާނޫނީ ހަމައެއް މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް ބަޔާންކޮށްދެވިފައިވާކަމުގައި އަހުރެންނަކަށް
ފާހަގައެއްނުކުރެވެއެވެ.
.72މީގެ އިތުރުން، މުޙައްމަދު ޒަކީ ފާހަގަކުރާ އަނެއް ކަމަކީ، 15 ޖޫން 2014 ގައި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި
ހުށަހެޅުމުގައި އެކިއުޒިޝަން ފީގެ % 20 (ވިހި އިންސައްތަ) ދައްކަންޖެހޭނީ، ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ
އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމުގެ ކުރިން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ފަރާތުން
ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރާ ތާރީޚު އަންގާފައިނުވާތީ ފައިސާ ދެއްކިފައިނުވަނީ ކަމަށެވެ.
.73މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ހުށަހެޅުމުގެ، 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ؛
“A total of 20% of the lease acquisition cost mentioned above shall be paid
to the Government prior to the execution of the joint venture agreement. This
amount is USD 1,092,000 and shall be paid to the Maladives Inland Revenue
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

33 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
Authority prior to signing the joint venture agreement with the Government
within 30 days”
މިފަދައިންނެވެ.
.74މި އިސްތިއުނާފުގައި ދައުލަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު އިބާރާތުން ދޭހަވަނީ
ސަރުކާރާއެކު ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމުގެ ކުރިން، 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި
މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީއަށް އެކުއިޒިޝަން ފީގެ % 20 ދައްކަންޖެހޭނެ ކަމަށެވެ.
އެހެންކަމުން، މުޙައްމަދު ޒަކީއަށް އެ ހުށަހެޅުން ރައްދުވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަސް އެފައިސާ
ދެއްކުމުގެ މުއްދަތުގެ ގޮތުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން ކަނޑައަޅާފައިވާކަ ން އެނގެއެވެ.
.75ކަންމިހެންއޮތްއިރު، ސިވިލް ކޯޓަށް މި މުޢާމަލާތާ ގުޅިގެން އޮޅުމެއް އަރާފައިވާކަމަށް އަހުރެންނަކަށް ފާހަގައެއް
ނުކުރެވެއެވެ.
މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 99 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާ އެ ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާއާއި
15
ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. ޝަމްއީލް ރަޝީދު ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފު
ނިންމުމެއްތޯ ބެލުން
.76އިސްތިއުނާފީ ހަތަރުވަނަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ ދައުލަތުން
ޚިލާފުވެފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅޭނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއަށް ރައްދުވާ
ދަޢުވާއެއްގައި ކަމަށް ކަނޑައެޅި ކަނޑައެޅުމަކީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 99 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ
15ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /44A-SC2013/ޤަޟިއްޔާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

34 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
1 ވަނަ ނަންބަރާ އެ ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާއާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ
16
ލިމިޓެޑް ވ. ޝަމްއީލް ރަޝީދު ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފު ނިންމުމެއްކަމަށެވެ.
.77މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 99 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛
99". (ހ) ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކަށް ދަޢުވާއެއް ހުށަހެޅުމާއެކު، އެ ދަޢުވާއަކާގުޅޭ އަންނަނިވި ކަންކަން
ފުރިހަމަވެފައިވޭތޯ ކޯޓުން ބަލަންވާނެއެވެ.
(1) ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާއި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް، ދަޢުވާކުރުމާއި ދަޢުވާ ލިބިގަތުމުގެ ހައިސިއްޔަތު ލިބިފައިވޭތޯ؛"
މިފަދައިންނެވެ.
.78މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ؛
"އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު، ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް
ނިންމުމުގައި، ޚަސްމަކު އެދިފައިވާ ފަރުވާއާ ތަފާތު ފަރުވާއެއް، ނުވަތަ ޚަސްމަކު އެދުނު ފަރުވާގެ އިތުރުން، އެހެން ފަރުވާއެއް
ދިނުމަށް ކަނޑައަޅައިގެންނުވާނެއެވެ. އަދި ދަޢުވާއިން ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވާ ބަދަލުގެ ތެރެއިން އަނެއް ޚަސްމު ދިނުމަށް
"
އެއްބަސްވެފައިވާ މިންވަރަށްވުރެ ކުޑަ މިންވަރަކަށް ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް ކަނޑައަޅައިގެންނުވާނެއެވެ.
މިފަދައިންނެވެ.
17
.79މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. ޝަމްޢީލް ރަޝީދު ޤަޟިއްޔާގެ 8 ވަނަ ނުކުތާގެ (ހ)
ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛
"...ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ޚުޞޫމަތަކާގުޅިގެން ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުން ފައިޞަލާކުރަންވާނީ ޚަޞްމުންގެ ފަރާތުން
ހުށަހަޅާފައިވާ ވަޤާއިޢުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފައިޞަލާކުރުމަށް އެދިފައިވާ ކަންތަކަށް ކަމާއި، ޚަސްމުންގެ ފަރާތުން
ފައިޞަލާކުރަން އެދިފައިނުވާ، އަދި ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ބަލާފައިނުވާ ވަޤާއިޢުތަކަށް ފައިޞަލާ ކޮށްގެން ނުވާނެކަމާ، ހަމައެއާއެކު،
ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުގައި އެދިފައިނުވާ އާ ކަމަކަށް ޚަޞްމުންގެ ފަރާތުން ފުރަތަމަ ފަހަރަށް އިސްތިއުނާފީ ކޯޓުގައި
16ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /44A-SC2013/ޤަޟިއްޔާ
17ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /44A-SC2013/ޤަޟިއްޔާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

35 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ފައިޞަލާކޮށްދިނުމަށް އެދުމަކީ އުޞޫލެއްގެ ގޮތުގައި ތަފާތު ޖުރިސްޑިކްޝަންތަކުގައި އިސްތިޤްރިރާރުވެފައިވާ "މުރާފަޢާތު"
Procedure(Civil(ގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފުކަމެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ."
މިފަދައިންނެވެ.
.80އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިސްވެ ބަޔާންކުރި ޤާނޫނީ މަސްދަރުތަކުގެ އަލީގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ޝަރީޢަތުގެ
މަރުހަލާ ފެށުމު ގެ ކުރިން، ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވޭތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ މި ސުވާލަކީ
އިޖުރާއީ ގޮތުން ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުމެއް ކަމަށެވެ.
81. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ފަދައިން، އިޖުރާއީ ގޮތުން ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުމެއް ޝަރީޢަތުގެ
މަރުޙަލާ ފެށުނުފަހުން ބަލާފައިވޭތޯ ބަލާއިރު، ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ޅ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ؛
"ތ.ކުރެދިފުށި ރިޒޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ދިވެހި ދައުލަތާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ދައުލަތުން ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް
ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދިފައިވާއިރު، މުޙައްމަދު ޒަކީ ހަވާލާދޭ އެއްބަސްވުމަކީ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުންކަން މައްސަލަ
ހުށަހެޅި ފޯމުގެ 7 ވަނަ ނަންބަރު (ހުށަހަޅާ ދަޢުވާ ނުވަތަ މައްސަލައިގެ ޚުލާސާ) އިން އެނގޭކަމާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް
ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އާއި މުޙައްމަދު ޒަކީ އާދެމެދު ވެފައިވާ އެ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވިކަން ނުވަތަ
ނޫންކަން ކަނޑައެޅޭނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއަށް ރައްދުވާ ދަޢުވާއެއްގައިކަމާއި، އެހެންކަމަށްވުމުން
މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ޝަފަވީ ހެކިންގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅި މީހުންގެ ބަސް ނަގަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމެވެ."
މިފަދައިންނެވެ. މިއީ ހެކިން ހާޒިރު ނުކުރުމަށް ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރަށް ފެނުނު ސަބަބު ބަޔާންކުރުމުގެ
ގޮތުން ބަޔާންކުރި ކުރުމެއްކަން އަހުރެންނަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މިއީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނާ ގޮތާ
ޚިލާފަށް މައްސަލައިގެ މައުޟޫއުގައި ގޮތް ކަނޑައެޅުމަށްފަހު، ފަނޑިޔާރު ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމެކެވެ.
އެހެންކަމުން، ދަޢުވާ ރައްދު ކުރަންޖެހޭ މިނިސްޓްރީ ނޫން މިނިސްޓްރީއެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ
ރައްދުކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ދަށުކޯޓުން މައްސަލައިގެ މައުޟޫއުގައި ގޮތް ނިންމާފައި ނުވަނީ ނޫންކަން ދަށުކޯޓުގެ
ރިޕޯޓަށް ބެލުމުން ސާފުވާކަމުގައި އަހުރެންނަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

36 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
ހެކިން ހާޒިރުކޮށްފައިނުވާކަމަށް ބުނާ ބުނުން
.82ތިންވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރަނީ، އޭނާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެކިން
ދަށުކޯޓަށް ހާޒިރުކޮށްފައިނުވަނީ، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާ އަދި
ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަލީ ޙަސަން ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފަށްކަމަށެވެ.
.83މުޙައްމަދު ޒަކީ ހުށަހެޅި ހެކިން ހާޒިރުކޮށް ހެކިބަސް ނަގަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތް ކަމަށް ދަށުކޯޓުން
ނިންމާފައިވަނީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާއި މުޙައްމަދު ޒަކީއާ ދެމެދު ވެފައިވާ
ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވިކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅޭނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް
ޓްރެޜަރީއަށް ރައްދުވާ ދަޢުވާއެއްގައިކަމަށްވާތީ ކަމަށް ބަޔާންކޮށެވެ.
84. މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަކީ، ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމާ ދައުލަތުން
ޚިލާފުވެފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ދަޢުވާއެކެވެ. ހަވާލާދޭ ސީ.އެސް.އާރު އެއްބަސްވުމަކީ، މިހާރު ދެމިއޮތް
އެއްބަސްވުމެއް ނޫންކަމަށް އަހުރެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ސަބަބުތައް ކުރިން ބަޔާންކުރެވިއްޖެއެވެ. އެހެންކަމުން،
ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަދައިން އެ އެއްބަސްވުމަކީ، މުޙައްމަދު ޒަކީގެ ވެސް އެނގުމުގެ ތެރެއިން
އޭނާގެ ވެސް ރުހުން އޮވެގެން ނިމުމަކަށް ގެނެސްފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ކަމަ ށްވާއިރު، މުޙައްމަދު ޒަކީ
ހާޒިރުކޮށްދިނުމަށް އެދުނު ހެކިން ހާޒިރު ނުކުރުމަށް ނިންމި ނިންމުމުގައި ޤާނޫނީ ގޯހެއް އޮތްކަމަށްވެސް
އަހުރެންނަށް ފާހަގައެއްނުކުރެވެއެވެ.
ނިންމަން ފެންނަގޮތް
.85ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2123/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުން ބާޠިލުކުރަންޖެހޭފަދަ ސަބަބެއް
ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

37 ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް 2023/HC-A/8
އިސް ފަނޑިޔާރު ޢަބްދު اله ޖަމީލް މޫސާ ގެ ރަ އުޔު
86. އަހުރެން ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޢުގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔު
87. އަހުރެން ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޢުގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން
.88މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް
ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މި މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް
ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާ ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް)
18
ދުވަހެވެ. އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ރިޕޯޓު ޚަޞްމުންނަށް ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ
19
މުއްދަތު ގުނަން ފަ ށާނެ ތާރީޚަކީ އެ ރިޕޯޓު ޚަޞްމުންނާ ޙަވާލުކުރާ ތާރީޚެވެ. އެހެންނަމަވެސް ޚުލާޞާ
20
ރިޕޯޓަށް ބިނާކޮށްވެސް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
18 ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)
19 ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)
20 ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް، އާބުރުޒު ހިނގުން ، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބްސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ސަބަބުތަކާއި އެފަދައިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2123/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

އިސްފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު މޫސާ

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދު